วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2554

ศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี

THE LEARNING ORGANIZATION OF SCHOOLS UNDER THE JURISDICATION OF THE PRACHIN BURI EDUCATIONAL SERVICE AREA

สายบัว ชัชวาล สุวรรณา โชติสุกานต์ และอรสา โกศลานันทกุล
Saibuo Chatchawan, Suwanna Chotisukan, and Orasa Gosalanantagoon

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

ในการศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีและ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีจำแนก ตามเขตพื้นที่การศึกษา และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2551 จำนวน 345 คน เครื่องมือที่ได้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐานคือ t–test

ผลการศึกษา พบว่า

1. ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่ด้านความคิดความเข้าใจ เชิงระบบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และต่ำสุด คือด้านแบบแผนความคิดอ่าน

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ผลปรากฏดังนี้

2.1 ครูผู้สอนในสถานทำการที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูผู้สอนในสถานทำการที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 และเขต 2 จังหวัดปราจีนบุรี มีความคิดเห็นกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในภาพรวมนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ใน 4 ด้าน คือ ด้านความรอบรู้แห่งตน ด้านแบบแผนความคิดอ่าน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม และด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the learning organization of schools under the Jurisdiction of the Prachin Buri Educational Service Area and to compare the opinion of the teachers toward the learning organization of schools under the Jurisdiction of the Prachin Buri Educational Service Area.

The samples were 345 respondents which consisted of principals and teachers. The tool used to collect data was a questionnaire. Statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation (S.D.), t-test (independent).

The findings were as follow:

1. The statistical mean of teachers operator toward the learning organization of schools under the Jurisdiction of the Prachin Buri Educational Service Area as a whole were at a high level. The aspect with the higheast level of statistical mean were the systematic thinking, and mutual team learning whence as the aspect of conceptual thinking was the towest.

2. The comparative analysis of teacher opinion toward the learning organization of schools under the Jurisdiction of the Prachin Buri Educational Service Area by the size of school as a whole and each aspect showed that there was no statistical significantly different at the level of .05. However the research found the statistical significant differences of the teachers opinions between these who were Buri Educational Service Area one and two at the level of .05 in term of working at schools under the Jurisdiction of prachin self learning, conceptual thinking, shared value and mutual team learning.

คำสำคัญ

องค์กรแห่งการเรียนรู้ การศึกษา

ความสำคัญของปัญหา

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารและการคมนาคมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแต่การศึกษาในปัจจุบันไม่อาจรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ ปัญหาทางสังคมเกิดขึ้นอย่างมากมาย ทำให้เกิดกระแสการปฏิรูปในทุกๆ ด้าน ในปี พ.ศ. 2538 หลายฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองการปกครอง เกิดกระแสปฏิรูปการเมือง ในที่สุดคนไทยก็ได้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บท ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดและมีบทบัญญัติที่แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อนมากมาย โดยเฉพาะได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาอย่างจริงจัง จนกระทั่งได้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้น ส่งผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาในทุกระดับทุกระบบ และปัจจุบันเรามีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาจักรไทย พุทธศักราช 2550

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยคาดหวังให้ผู้ผ่านการศึกษาแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือเป็นผู้มีสุขภาพพลานามัยที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นผู้มีความสามารถในการคิดเป็นผู้ใฝ่รู้เสาะแสวงหาความรู้ เป็นผู้มีความสามารถในทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละและมีความอดทน ร่วมมือกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานทางวัฒนธรรมไทย และความเหมาะสมของการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 :34)

จากปัญหาทางการศึกษาในภาพรวม จะเห็นได้ว่าการปรับตัวของระบบการศึกษาไทยไม่สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคแต่ละสมัย เกิดวิกฤตทางการศึกษา ปัญหาทางสังคมที่มีอยู่มากมาย การแข่งขันระดับนานาชาติอยู่ในระดับที่ท้ายๆเหตุที่เป็นเช่นนี้ได้รับการสรุปแล้วว่า เพราะสังคมไทยไม่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (นิธิ เอี่ยวศรีวงศ์, 2544 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจหลักในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นไทย มีศักยภาพการเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ สามารถประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จัดการศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระดมทรัพยากรต่างๆ มาสนับสนุนให้สถานศึกษาทุกแห่ง พัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมการวิจัย และนำผลมาใช้ในการบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพ และเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ กำกับติดตามและประเมินผลคุณภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีมีสถานศึกษาในสังกัดทั้งภาครัฐและเอกชน รวม 274 แห่ง 1 สาขา

กระจายอยู่ ในพื้นที่ 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกบินทร์บุรี อำเภอศรีมโหสถ อำเภอนาดี อำเภอบ้านสร้างอำเภอประจันตคาม และอำเภอศรีมหาโพธิ ประกอบด้วยสถานศึกษาขนาดเล็ก 214 โรง สถานศึกษาขนาดใหญ่ 60 โรง ผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำอย่างต่อเนื่อง

จากเหตุผลและปัญหา จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ เป็นปัญหาเร่งด่วนซึ่งต้องได้รับการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา เพื่อให้สถานศึกษาได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยอาศัยกรอบแนวคิด การนำสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีคุณภาพมีศักยภาพเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นแนวทางหนึ่งหากนำไปพัฒนา และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา น่าจะสามารถแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้ สิ่งสำคัญที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ได้สำเร็จ และจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีได้นั้น ขึ้นอยู่กับภาวะความเป็นผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา และความพร้อมความตระหนักของเพื่อนร่วมงานในองค์กร กล้าที่จะคิด กล้าที่จะทำ และกล้าที่จะนำการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งเดิมๆ ไปสู่สิ่งใหม่ๆ ที่ดีกว่า เพื่อการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และองค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่น่าภาคภูมิใจในโอกาสต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี แตกต่างกันตามเขตพื้นที่และขนาดของสถานศึกษา อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. การศึกษาสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นการศึกษาปราจีนบุรี ตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษา

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอน ต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีจำแนก ตามเขตพื้นที่การศึกษาและขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีและขนาดของสถานศึกษา โดยแบ่งเขตพื้นที่และขนาดของสถานศึกษา ดังนี้

1.1 เขตพื้นที่การศึกษา

1.1.1 เขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 1

1.1.2 เขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2

1.2 ขนาดสถานศึกษา

1.2.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก (นักเรียนไม่เกิน 120 คน)

1.2.2 สถานศึกษาขนาดใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 121 คนขึ้นไป)

ตัวแปรตาม ได้แก่ การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ตามกรอบแนวคิด ของ ปีเตอร์ เอ็ม. เซ็นกี (Peter M. Senge) ประกอบด้วยวินัย 5 ประการ คือ

1) ด้านความรอบรู้แห่งตน (Personal Mastery)

2) ด้านแบบแผนความคิดอ่าน (Mental Models)

3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision)

4) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning)

5) ด้านความคิดความเข้าใจเชิงระบบ (Systems Thinking)

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2551โดยการกำหนดขนาดของสถานศึกษา1) เป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่มีนักเรียนตั้งแต่ 121 คนขึ้นไป 2) เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กมีนักเรียนไม่เกิน 120 โดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamana อ้างใน ยุทธ์ ไกยวรรณ์, 2545: 108) ตามขนาดของสถานศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่าง รวม 345 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่รวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แบบสอบถามให้สอดคล้องกับบทบาทของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2551 แบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2551โดยครอบคลุม

พฤติกรรม 5 ด้าน คือ 1) ด้านความรอบรู้แห่งตน 2) ด้านแบบแผนความคิดอ่าน 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม 4) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และ 5) ด้านความคิดความเข้าใจเชิงระบบ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีระดับความคิดเห็น 5 ระดับดังนี้

5 หมายถึง ความคิดเห็นต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากที่สุด

4 หมายถึง ความคิดเห็นต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มาก

3 หมายถึง ความคิดเห็นต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ปานกลาง

2 หมายถึง ความคิดเห็นต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้น้อย

1 หมายถึง ความคิดเห็นต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้น้อยที่สุด

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน ระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่า t–test สำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สถานภาพส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ ตั้งแต่ 46-55 ปี โดยมีคุณวุฒิทางการศึกษา อยู่ในระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 21 ปีขึ้นไป ขนาดของสถานศึกษาเป็นขนาดใหญ่ โดยมีนักเรียนตั้งแต่ 121 คนขึ้นไป สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ส่วนใหญ่เป็นเขต 2 (อ.กบินทร์บุรี อ.นาดี)

1. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านความรอบรู้แห่งตน พบว่า ครูผู้สอนในจังหวัดปราจีนบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านแบบแผนความคิดอ่าน พบว่า ครูผู้สอนในจังหวัดปราจีนบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม พบว่า ครูผู้สอนในจังหวัดปราจีนบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม พบว่า ครูผู้สอนในจังหวัดปราจีนบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านความคิดความเข้าใจเชิงระบบ พบว่า ครูผู้สอนในจังหวัดปราจีนบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ผลปรากฏดังนี้

2.1 ขนาดของสถานศึกษา พบว่า ครูผู้สอนในจังหวัดปราจีนบุรีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 เขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ครูผู้สอนในจังหวัดปราจีนบุรีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในภาพรวมนั้นแตกต่างกันรายด้านแตกต่างกันในด้านความรอบรู้แห่งตน ด้านแบบแผนความคิดอ่าน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม และด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ทั้งโดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความรอบรู้แห่งตน ด้านแบบแผนความคิดอ่าน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมและด้านความคิดความเข้าใจเชิงระบบ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการวางแผน การดำเนินการตามแผน มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเข้มข้น มีการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องบุคลากรมีขวัญกำลังใจเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีทักษะสร้างสรรค์เชิงรุก ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ด้วยตนเองได้มีการพัฒนาตนเองและนำผลการพัฒนาตนเองมาพัฒนางานในองค์กรจึงทำให้ผลงานขององค์กรโดยรวมในทุกๆด้านมีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภมรี ธำรงศรีสุข (2544) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่า การเสริมสร้างการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สามารถทำให้พนักงานงานบริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศ ไทยจำกัด มีลักษณะชี้นำตนเองได้ จากผู้ที่คอยช่วยเหลือ

ก็จะเป็นผู้ให้คำปรึกษา และงานวิจัยของ วิโรจน์สารรัตนะ และอัญชลี สารรัตนะ (2545) ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง พบว่า ระบบการคิดและระบบการพัฒนาควรจะต้องมองการพัฒนาอย่างเป็นผลต่อเนื่องกัน โดยเริ่มจากการพัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ก่อนจะส่งผลต่อการพัฒนาในหลายๆด้านโดยเฉพาะด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาความเป็นองค์กรวิชาชีพ การพัฒนาความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของสถานศึกษา

2. ผลจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งต่างกันกับเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 ที่มีการพัฒนาสถานศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ มากกว่าเขต 2 อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นการศึกษาปราจีนบุรี ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษาของ เขต 1 มากกว่า เขต 2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของถวิล มาตรเลี่ยม (2544) ที่ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการศึกษาต่อการพัฒนาสถานศึกษาประชาบาล เขตจังหวัดสกลนคร พบว่า กรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันจะมีบทบาทในการพัฒนาสถานศึกษา ร่วมมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานต่างกันแสดงให้เห็นว่า ขนาดของสถานศึกษาเป็นตัวแปรที่ทำให้ ค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลางอยู่ในชุมชนที่มีความเจริญ ความสามารถในการคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม จึงทำให้แสดงบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ในระดับที่มากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายข้อในแต่ละด้านแล้ว พบว่ารายข้อที่เป็นประเด็นที่จะนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นนั้นควรดำเนินการดังนี้

1. ควรมีการวางแผนการพัฒนาบุคากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วม สร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกคนเห็นความสำคัญของวิสัยทัศน์องค์กรและนำสู่การฝึกปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์องค์กรด้วยวินัย 5 ประการ คือ 1) การรอบรู้แห่งตนหรือการเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดเวลาและตลอดชีวิต 2) การมีแบบแผนความคิดอ่านหรือมีความคิดที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำเดิมแต่สร้างสรรค์ 3) การมีวิสัยทัศน์ร่วม หรือการมีความคิดเห็นที่สอดคล้องไปในแนวเดียวกันเพื่อความสำเร็จของงาน 4) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมหรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อ

การพัฒนาตน พัฒนางาน และพัฒนาองค์กร และ5) การมีความรู้ความเข้าใจเชิงระบบหรือระบบของการทำงานจะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องต่อเนื่องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบครบวงจร

2. ควรให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำขององค์กร โดยเฉพาะภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ถ้าผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่อย่างชัดเจน มีความตระหนักในบทบาทในหน้าที่ และพร้อมนำสู่การปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นย่อมทำให้องค์กรมีแต่การพัฒนาและจะก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งตลอดไป

3. ผู้นำที่ดี ควรเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ใจเปิดกว้าง กรุยทางให้ผู้อื่นเดินตามได้อย่างมั่นใจ ปลอดภัย เปิดโอกาส กระจายอำนาจให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาและมุ่งสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ที่มีขนาดเล็กใกล้เคียงกัน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

2. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ โดยการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อีกต่อไปได้

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **การปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ.** กรุงเทพฯ เซเว่นพริ้นติ้งกรุ๊ป.

ถวิล มาตรเลี่ยม. (2544). **การปฏิรูปการศึกษา: โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ (SME).** กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.

นิธิ เอี่วศรีวงศ์. (2544). **สังคมแห่งการเรียนรู้: การประยุกต์มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน.** กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.

ภมรี ธำรงศรีสุข. (2544). **การเสริมสร้างการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ กรณีศึกษา : บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด.** ภาคนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตรศึกษา สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์.

ยุทธ ไกยวรรณ์. (2545). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วิโรจน์ สารรัตนะ และอัญชลี สารรัตนะ. (2545). **ปัจจัยทางการบริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุทธิ์